

VI. Miscellanea

1. Pierwszy Zjazd prawników polskich.

8, 9 i 10 czerwca rb. odbędzie się w Wilnie I Zjazd prawników polskich z udziałem zaproszonych gości z Francji, Rumunii i państw bałtyckich. Przewodniczącym Komitetu Organizacyjnego w Wilnie jest Alfons Parczewski, rektor Uniwersytetu Wileńskiego. W Warszawie współpracy z Komitetem wileńskim podjęła się St. Delegacja Zrzeszeń i Instytucyj prawniczych, przyczem korespondencję wykonawczą powierzono Sekretarzowi generalnemu E. St. Rappaportowii i Sekretarzowi Administracyjnemu K. Głębockiemu. W Poznaniu współpracy z komitetem wileńskim podjął się Zarząd sekcji prawniczej Towarzystwa Prawniczego i Ekonomicznego (Prezes Senatu Sądu Apelacyjnego Gruszczyński i Dr. Bielecki)

Dotychczas zgłoszone zostały następujące referaty:

1. Achmatowicz, O kompetencji sądów pokoju w sądownictwie niespornem na Ziemiach kresowych.

2. Car Stanisław. Istota i zakres władzy Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.

3. Ehrenkreutz, O stanie dzisiejszych badań nad Statutem Litewskim.

4. Głębocki K., Rozciągnięcie ustawodawstwa cywilnego obowiązującego w b. Królestwie Kongresowem na inne ziemie b. zaboru rosyjskiego.

5. Neymark Edward, Zamiana grzywny na wypadek niemożności Jej ściągnięcia.

6. Parczewski Alfons, Rewizja czy kasacja?

7. Peretiatkowicz Antonii, Zagadnienia rewizji konstytucji polskiej.

Kwestja równoczesnego Zjazdu ekonomistów polskich nie została jeszcze rozstrzygnięta w chwili wydania obecnego zeszytu.

2. Rewizja konstytucji polskiej.

(Tezy na pierwszy Zjazd prawników polskich w Wilnie.)

1. Według art. 125-go naszej Konstytucji następny Sejm może dokonać rewizji Ustawy konstytucyjnej własną uchwa-

łą stosunkowo nieznaczną większością ($\frac{3}{5}$ głosujących). Zanim poszczególne postulaty konstytucyjne wejdą w skład programów walczących stronnictw politycznych, powinny one być oświetlone przez naukę w sposób możliwie obiektywny i bezstronny. Stanowi to wdzięczne zadanie dla prawników polskich.

2. Zasadnicze podstawy naszej konstytucji, polegające na rządach parlamentarnych, wyborze Prezydenta przez Zgromadzenie Narodowe oraz nieodpowiedzialności politycznej Prezydenta, są właściwe i powinny być nadal utrzymane. Należy jedynie zmienić przepisy utrudniające normalne funkcjonowanie rządów parlamentarnych, a mianowicie:

3. Prezydent Rzeczypospolitej powinien mieć prawo rozwiązana Sejmu w każdym czasie. Przyczyni się *to* do wzmocnienia stanowiska Prezydenta i Rządu, a także będzie miało dodatni wpływ na utworzenie większości sejmowej.

4. Proporcjonalność wyborów nie powinna stanowić zasady konstytucyjnej i powinna być z art. 11-go skreślona. Ordynacja wyborcza nie może być jedynie wyrazem doktryny politycznej, ale musi się liczyć z konkretnymi warunkami polskiego życia politycznego. Musi się liczyć również z koniecznością utworzenia większości sejmowej, co jednak nie wyklucza utrzymania systemu proporcjonalnego w pewnych granicach właściwych.

5. Stanowisko Senatu powinno być wzmocnione, przy czem powinien być uwzględniony nie tyle punkt widzenia władzy, co punkt widzenia składu i kompetencji fachowej, ze względu na produktyjność pracy ustawodawczej.

Antoni Peretiatkowicz.

3. Zjazd sędziów i prokuratorów.

W dniu 22 i 23 marca r. b. odbyło się w Warszawie przy licznyim udziale członków miejscowych oraz przybyłych z całego b. zaboru rosyjskiego, walne zgromadzenie zrzeszenia sędziów i prokuratorów. Na początku posiedzenia obecni byli również zaproszeni minister sprawiedliwości p. Wyganowski, wiceminister senator Sienicki, tudzież przedstawiciele pokrewnych instytucyj: adwokatury, komisji kodyfikacyjnej i stałej delegacji insyytucyj prawniczych.

W związku z potuszonemi przez senatora Balińskiego i prezesa Kamińskiego zagadnieniami zabrał głos p. minister Wyganowski, który zalecał ostrożność i umiarkowanie w traktowaniu zaszłych wypadków, niegeneralizowanie ich i łagodzenie tarć, a to przedewszystkiem ze względu na chwilę

obecną, która wymaga szczególniejszego zjednoczenia sił i unikania zaognienia.

Po ożywionej dyskusji, która wywiązała się na temat podniesionych kwestyj, walne zgromadzenie' uchwaliło; 1. zwrócić się do p. ministra sprawiedliwości z prośbą o wzięcie w obronę stanu sędziowskiego przed publicznymi enuncjacjami, zarzucającymi sądom stronniczość i uległość wpływom opinii publicznej, oraz grożącymi zniesieniem nietykalności sędziowskiej; instytut instancji sądowych, to jest apelacji i kasacji, zabezpiecza dostatecznie ogół przed możliwemu zawiązką i wszędzie usterkami albo omyłkami przy wykładni i stosowaniu prawa materialnego i formalnego, zarzucanie zaś stronniczości jest zniesławieniem sędziów, a połączone z groźbą zniesienia niezawisłości i nietykalności sędziów, może być rozumiane jako dążenie do terroryzowania sądów i do podważenia podstawowych zasad sprawiedliwości, porządku i ładu w państwie; 2. stwierdzając, że w poszczególnym przypadku sędzia urzędowo zareagował, co do nie należyte zachowującego się adwokata w sposób niewłaściwy, że sędzia ten może odpowiadać w drodze przepisane), że adwokaturą niesłusznie poczuła się dotknięta, jako całość, zwłaszcza, iż prezes sądu urzędowo zakomunikował delegacji adwokatury o oświadczeniu tego sędziego, iż nie chciał dotknąć i nie dotknął całej adwokatury, że mimo to adwokatura zareagowała przeciw sędziemu, bojkotując go podczas czynności urzędowych, co w rezultacie okazało się bojkotem sądu — walne zgromadzenie postanawia: a) wyrazić ubolewanie, że adwokatura, nie pomna, iż powinna współdziałać z sądownictwem w wymiarze sprawiedliwości, w tym poszczególnym wypadku zajęła stanowisko, które było czynnikiem, dezorganizującym sądownictwo, b) wezwać wszystkich sędziów i prokuratorów, aby urzędowe swe stosunki z adwokaturą normowali tylko ustawami i obowiązującymi przepisami; 3. w sprawie komunikatu warszawskiej rady adwokackiej, wydrukowanego w nr. 1 Palestry, postanowiono zlecić zarządowi głównemu, aby porozumiał się z naczelną radą adwokacką.

W dalszym ciągu obrad poruszono kwestię mianowania prokuratorów i urzędników sądowych w związku z ostatniem rozporządzeniem rady ministrów z d. 11 lutego 1924 r. co do zakresu ingerencji wojewodów i wyrażono opinię, iż pożądane jest wydanie autorytatywnego wyjaśnienia ze stromy ministerjum sprawiedliwości, że rozporządzenie to nie dotyczy tylko sędziów, lecz w równej mierze prokuratury, sekretarzy, podsekretarzy, pisarzy hipotecznych, notariuszów i komorników.

W związku z projektami ustawodawczymi, dotyczącymi sądownictwa, sędzia Miszewski zreferował projekt „Ustawy o sędziach i prokuratorach sądów ogólnych”, opracowany przez ministerjum sprawiedliwości i przesłany już do rady ministrów, celem ewentualnej akceptacji i skierowania do ciał ustawodawczych.

Wreszcie kulminacyjnym punktem zebrania były dwa re-de lege ferenda, ogłoszone przez sędziów sądu najwyższego p. Witunskiego „O unifikacji prawa karnego” i dr. Bujaka „O ustroju sądownictwa”.

Po dyskusji, jaka wywiązała się na tle ogłoszonych referatów, postanowiono: 1) zalecić wszystkim sadownikom bliższe zapoznanie się z projektem pol. kod. karn. i ewentualne zgłaszanie opinii co do jego zasad; 2) w razie potrzeby opracować wnioski, zmierzające do ugruntowania niezawisłości sądów.

Wreszcie dokonano uzupełniających wyborów do zarządu głównego, do którego na miejsce ustępujących członków powołano pp.: Krzyżanowskiego, Rudowskiego, Skarżyńskiego, Święckiego (wszystkich ponownie), Angiewicza,, Achmatowicza, T. Wituńskiego, Oyrzanowskiego, Rewskiego i Krzywińskiego, na zastępców zaś pp. Jamonta i Karyolego.

W sprawie zjednoczenia wszystkich związków sędziowskich, istniejących na całym obszarze Rzeczypospolitej, po zreferowaniu tej ustawy przez p. Krajewskiego-Kukiela, postanowiono zwołać nadzwyczajne zgromadzenie z udziałem delegatów z innych dzielnic.

Uchwalono również, zgodnie ze sprawozdaniem p. Krzyżanowskiego, poczynić kroki celem wprowadzenia w czyn rezolucji senatu z grudnia 1923 roku w sprawie dokonania zmian w ustawie o uposażeniu sędziów i prokuratorów.

4. IV. Targ Poznański.

Tegoroczny Targ Poznański dostosowany do potrzeb i konieczności gospodarczych naszego Państwa, będzie nosił charakter wybitnie eksportowy. Przemysł polski zdolny dziś w wielu gałęziach do konkurencji na rynkach światowych, stojący w obliczu przełomu gospodarczego, widzi w eksporcie ważny środek do przetrwania kryzysu i wzmocnienia swej pozycji. Nadzwyczaj liczny udział firm w IV. Targu Poznańskim, które już dziś zajęły przeszło 90 proc. stoisk, świadczy o doniosłości Targu Poznańskiego dla życia ekonomicznego kraju.

Tegoroczny Targ Poznański odbędzie się, jak wiadomo, w czasie od 27 kwietnia do 4 maja br. Propaganda, szczególnie

zagraniczna, prowadzona z wielkim rozmachem i energią, wydają już dzisiaj owoce, wobec czego należy się z całą pewnością spodziewać tłumnego zwiedzania Targu przez zagranicznych kupców.

Zaznaczyć wypada, że Targ Poznański cieszy się wielkim poparciem władz. Jako dowód tego, uważać trzeba fakt, że Prezydent Rzeczypospolitej p. Wojciechowski przyrzekł otworzyć osobiście IV. Targ Poznański i w tym celu zapowiedział swój przyjazd do Poznania na dzień 26 kwietnia rb.

Jako najważniejszą część propagandy wydaje Urząd Targu broszurę p. t. „Polski Eksport i Import” w języku francuskim, angielskim i niemieckim.

Broszura będzie zawierała aktualne artykuły o rozwoju życia gospodarczego, poparte odpowiednią statystyką, artykułów o istotnych cechach traktatów handlowych polskich, sprawozdania poszczególnych Izb Przemysłowo-Handlowych, artykułów o Targu Poznańskim itd. oraz adresy polskich firm eksportowych.

5. Ankieta w sprawie waloryzacji zobowiązań prywatno-prawnych.

W dniach od 8 do 12 marca b. r. odbyła się w Warszawie ankieta zwołana przez prezydenta Rady ministrów celem zajęcia stanowiska w sprawie waloryzacji zobowiązań prywatno-prawnych. Wzięło w niej udział około 80 przedstawicieli instytucji kredytowych, zrzeczeń właścicieli nieruchomości, lisów zastawnych oraz kilku prawników i ekonomistów w charakterze rzeczoznawców. Obradom przewodniczył prof. Zoll z Krakowa nadto byli reprezentanci prezydium Rady ministrów, ministerstwa skarbu i sprawiedliwości. Zebraniu przedłożono gotowy projekt rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej, który ma być wydany na podstawie art. 1 p. 10 i art. 2 ustawy z 11. 1. 1924, a opracowany przez specjalną komisję pod przewodnictwem prof. Zolla. Projekt ten przewiduje stałe stawki (naruszenie nieokreślone) dla przeliczenia pretensyj z pożyczek zabezpieczonych hipotecznie i niezabezpieczonych, konwersję listów zastawnych wedle nieco niższej stawki, dalej określa stawkę przeliczenia dla częściowych zapisów długów, składek oszczędnościowych oraz zawiera dość skomplikowane przepisy dla przeliczenia zobowiązań, wynikających z ubezpieczeń. Przeliczenie wszystkich pozostałych zobowiązań pieniężnych pozostawione jest ocenie sędziego, przyczem projekt daje cały szereg wskazówek, z których najważniejsze jest to, że przerachowanie nie może podkopać egzystencji gospodarczej dłużnika.

Przerachowaniu podlegają także należności, ustalone wyrokiem prawomocnym lub ugodą, natomiast nie podlegają zapłaty przyjęte przez wierzyciela bez żadnych zastrzeżeń. Roszczenie o przerachowanie przedawnia się po upływie lat 5-ciu od wejścia w życie rozporządzenia.

Celem ankiety było dać sposobność komisji redakcyjnej zorientowania się, jaki wpływ wyrwie wydanie takiego rozporządzenia na stosunki gospodarcze i jak należy z uwagi na stosunki przyjąć stawki przeliczenia tam, gdzie one mają być z góry ustalone. Niestety jednak dyskusja potoczyła się w znacznej mierze innymi torami i przemieniła się częściowo na walną rozprawę między dłużnikami a wierzycielami przyczem wywoływały obustronne nacechowane były niejednokrotnie wielkim rozgorączkaniem i podrażnieniem. Rozbieżność między stanowiskiem przedstawicieli dłużników i wierzycieli była bardzo wielka, bo podczas gdy wierzyciele domagali się pełnej waloryzacji (100%) wedle parytetu złota, godząc się tylko na dłuższe (10-letnie) moratorium, to dłużnicy oświadczyli, że bez popadnięcia w ruinę nie mogą więcej zapłacić, jak 1 proc. do 5 proc. Wnioski pośrednie zmierzały do tego, aby ustalić stawkę dla długów, hipotecznych stosownie do zmniejszenia się wartości nieruchomości, przyczem podkreślono odmienne stosunki ekonomiczne panujące w różnych dzielnicach kraju, wobec czego i odnośne stawki wymagałyby zróżniczkowania. Podniesiono też i tę okoliczność, że bardzo znaczna część wierzycieli zwłaszcza w Ziemiach Zachodnich znajduje się w rękę wierzycieli zagranicznych.

Do uzgodnienia poglądów na ankiecie nie doszło, jednakowoż dostarczyła ona komisji redakcyjnej bogatego materiału ilustrującego ekonomiczną stronę zagadnienia waloryzacji.

6. Towarzystwa Prawnicze i Ekonomiczne.

Działalność Towarzystwa Prawniczego i Ekonomicznego w Poznaniu w 1923 r. polegała głównie na organizowaniu szeregu odczytów, i wieczorów dyskusyjnych, bardzo licznie uczęszczanych.

Odczyty, któremi zebrania zagajano i które dawały podstawę dla dyskusji, były następujące: Sędzia J. Palęcki, Port w Gdańsku; Dr. Mańkowski, Cykl odczytów informacyjnych o pracach komisji kodyfikacyjnej, Dr. Stelmachowski, Klauzula „rebus sic stantibus”, na tle ustawodawstwa Ziemi Zachodnich; Prof. Winiarski, Liga Narodów a obrona Polski (koreferat K. Kierskiego); Ks. Senator Adamski, Nasza sytuacja skarbowa.

Zarząd Towarzystwa zainicjował również zapraszanie

prelegentów zamiejscowych. W ten sposób odbyły się odczyty Prof. Zolla z Krakowa p. t. „Waloryzacja zobowiązań przedwojennych” (koreferat Prof. Ohanowieza) i Dr. Adama Rosego z Warszawy p. t. „Międzynarodowa organizacja pracy”.

W marcu 1924 r. odbyło się Walne Zebranie Towarzystwa. W skład nowego Zarządu weszli: Prof. Peretiatkowicz jako prezes, Prof. Bossowski jako sekretarz generalny, Radca Kuc jako skarbnik, Prezes Gruszczyński jako przewodniczący, sekcji prawniczej, Dr. Bielecki jako sekretarz sekcji prawniczej, Dyrektor Samulski jako przewodniczący sekcji ekonomicznej, P. Całkosiński jako sekretarz sekcji ekonomicznej, nadto Starosta Begale, Dr. Cwojdzński, Dr. Celichowski, Dr. Schmidt, Prof. Nadobnik, Dyrektor Adamczewski.

Towarzystwo prawnicze w Lublinie. W 1923 r. odbyły się trzy następujące wykłady: Stronnictwa polityczne w państwach współczesnych (ref. Dr. A. Berger): O projektach nowej polskiej procedury cywilnej (ref. prezes Tow. notar. Modrzewski). Idea zwierzchnictwa narodu (ref. Dr. Berger). Tow. liczy 71 członków i 5 korespondentów.

W skład Zarządu w 1924 r. wchodzi Wł. Modrzewski jako prezes, R. Zaremba jako wiceprezes; Dr. A. Berger jako sekretarz, M. Zieliński, jako bibliotekarz.

Towarzystwo ekonomiczne w Krakowie. W 1923 jako dalszy ciąg cyklu odczytów w sprawie stosunków ekonomicznych z zagranicą, odbyły się odczyty: A. Siebeneichena p. t. „Gdańsk a Polska”, Dr. Adama Haydla dwa odczyty pt. „Gospodarstwo Rosji sowieckiej w porównaniu z gospodarką polską”, oraz Michała Sokolnickiego p. t. „Stosunki gospodarcze między Polską a państwami bałtyckimi”. Poza ramami powyższego cyklu odbyły się następujące odczyty: Dra Adama Rosego p. t. „Struktura i działalność międzynarodowego biura pracy”, Stanisława Łubieńskiego p. t. „O organizacji przedsiębiorstw, a zwłaszcza przedsiębiorstw państwowych”, prof. Fryderyka Zolla pt. „Projekt ustawy o waloryzacji zobowiązań pieniężnych, opartych na tytułach prywatno-prawnych”, Henryka Tennenbauma p. t. „O położeniu skarbowem”, zebranie dyskusyjne z zagajeniem prof. Krzyżanowskiego, Dra Zweiga „O położeniu gospodarczym”, odczyt prof. Tomasza Łulka „O sposobach zebrania funduszu sanacyjnego” (razem 10 odczytów).

Skład Wydziału Towarzystwa Ekonomicznego, wybranego na Walnym Zgromadzeniu na rok 1924: Jan br. Goetz-Okocimski, prezes, Jan Kanty Federowicz, wiceprezes, Rektor Stanisław Estreicher, wiceprezes, Dyr. Dr. Tadeusz Bednar-

ski, Prof. Dr. Artur Benis, Prezydent Tadeusz Epstein, Prof. Władysław Leopold Jaworski, Dyr. Tadeusz Filippi, Dyt. Karol Krzetuski, Prof. Dr. Adam Krzyżanowski, Dyr. Dyr. Marjan Szarski, Dr. Tadeusz Starsewski, Dyr. Albert Ungar, Dr. Jan Włodek, Prezes Władysław Zeleński, Dr. Henryk Aschkenazy, Prezydent Zygmunt Lewakowski, Dr. Stanisław Piłat, Dr. Jan Kanty Steczkowski.

7. Towarz. dla popierania polskiej nauki rolnictwa.

Dnia 20 lutego b. r. w gmachu Wielkopolskiej Izby Rolniczej w Poznaniu odbyło się z inicjatywy grona profesorów Wydziału Rolniczo-Leśnego Uniwersytetu Poznańskiego oraz przedstawicieli Ziemiaństwa, Instytucyj i Towarzystw Rolniczych zebranie, organizującego się Oddziału Poznańskiego Towarzystwa dla popierania polskiej nauki rolnictwa.

Cele Towarzystwa, istniejącego od 20 lat z siedzibą w Krakowie określa jego nazwo. Środkami są: wydawnictwa przedewszystkiem „Roczniki Nauk Rolniczych”, wychodzące od roku 1923 w Poznaniu jako dwumiesięcznik, poświęcony naukowym pracom z dziedziny nauk gospodarstwa wiejskiego — oraz zebrania dyskusyjne, które przy pomocy odczytów i wykładów ułatwić mają wzajemną wymianę myśli i dążeń ku podniesieniu wiedzy i praktyki rolniczej i leśnej.

Wybrany został Komitet Organizacyjny z p. Augustem hr. Cieszkowskim jako prezesem, a w skład jego wchodzi: Prezes Centr. Tow. Gasp. Mieczysław Chłapowski, Dr. Zygmunt Czarnecki, Prof. Bronisław Niklewski, Prof. Zygmunt Pietruszczyłiski, Stefana Ponikiewski z Drobnina, Prezydent Włkp. Izby Roln. Raszewski, Dziekan Wydz. Roln.-Leśnego prof. Wiktor Schramm, Prof. Stefan Studniarski, Prof. Tadeusz Wielgosz.

Zebranie powierzyło Komitetowi Organizacyjnemu załatwienie spraw formalnych, wynikających z zawiązania Towarzystwa i przyłączenie Oddziału Poznańskiego do Towarzystwa dla popierania polskiej nauki rolnictwa w Krakowie.

Oddział Poznański liczy obecnie 50 członków.

9. Fundusz wydawniczy.

Na fundusz wydawniczy „Ruchu” złożyli:

1. Poznański Sejmik Wojewódzki	1 000 złp.
2. Firma „Akwawit”	200 mil.
3. Prof. Nadobnik	200 mil.
4. Prof. Ohanowicz	200 mil.
5. Prof. Peretiatkowicz	200 mil.
6. Magistrat m. Bydgoszczy	100 złp.

7. Wydział powiatowy w Świętochłowicach	180 mil.
8. Wydział powiatowy w Gostyniu	135 mil.
9. Wydział powiatowy w Tczewie	135 mil.
10. Wydział powiatowy w Toruniu	135 mil.
11. Wydział powiatowy w Chodzieży	135 mil.
12. Wydział powiatowy w Gnieźnie	135 mil.
13. Wydział powiatowy w Wyrzysku	135 mil.
14. Izba Rolnicza Pomorska	75 złp.
15. Magistrat m. Poznania	75 złp.
16. Wydział powiatowy w Szubinie	75 złp.
17. Wydział powiatowy w Wyrzysku	75 złp.
18. Firma B. Kasprowicz w Gnieźnie	75 złp.
19. Izba Rolnicza Wielkopolska	90 mil.
20. Wydział powiatowy w Będzinie	90 mil.
21. Wydział powiatowy w Strzelnie	90 mil.
22. Wydział powiatowy w Żnieniu	90 mil.
23. Wydział powiatowy w Kępnie	90 mil.
24. Wydział powiatowy w Czarnkowie	50 złp.
25. Wydział powiatowy w Włodawie	50 złp.

Mniejsze kwoty złożyli: 1. Wydział powiatowy w Obornikach; 2. Wydział powiatowy w Wąbrzeźnie; 3. Hurtownia Spółek Spożywczych w Poznaniu; 4. Wydział powiatowy w Kościerzynie; 5. Wydział powiatowy w Chełmnie; 6. Wydział powiatowy w Lesznie; 7. Wydział powiatowy w Tucholi; 8. Wydział powiatowy w Pucku; 9. Wydział powiatowy w Wejherowie; 10. Wydział powiatowy w Mogilnie; 11. Radca Stanisław Szczaniecki; 12. Wydział powiatowy w Busku; 13. Wydział powiatowy w Chełmnie.

Bank Cukrownictwa, Bank Kwilecki Potocki i S-ka, Bank Przemysłowców, Bank Ziemstwa Kredytowego i Komunalny Bank Kredytowy w Poznaniu zobowiązały się szczególnie każdy — na wypadek deficytu budżetu „Ruchu” w 1924 roku i związanych z tem trudności wydania ostatniego zeszytu — do pokrycia kosztów druku i papieru w granicach 5 arkuszy.

Zwracamy się do wszystkich przyjaciół naszego pisma z usilną prośbą o poparcie, zarówno przez pozyskiwanie nowych prenumeratów, jak również przez zasilanie „Funduszu Wydawniczego”. Wszelkie kwoty składane na Fundusz Wydawniczy „Ruchu” (P. K. O. w Poznaniu Nr. 201.346) będą na tem miejscu ogłaszane.